

JANA NECHUTOVÁ – JANA FUKSOVÁ:

*MISTR JAN HUS V POLEMICE A ZA
KATEDROU (PŘEKLADY, KOMENTÁŘE,
POZNÁMKY)*
(Brno: MuniPress, 2015, ISBN
978-80-210-7873-4, 121 s.)

Knížka je evidentně příspěvkem k šestistému výročí od tragického skonu českého mistra, jehož nám autorky prostřednictvím zatím do češtiny nepřeložených kázání, proslovů, polemik a promočních řečí (srov. s. 8, s. 55) představují nejenom jako člověka s vášnivým zaujetím pro pravdu a spravedlnost, ale také jako univerzitního mistra s nadstandardním smyslem pro humor.

V úvodu jsme obeznámeni se zaměřením publikace, které již bylo zmíněno výše, a s rozčleněním antologie do dvou základních oddílů. Dozvídáme se o překladu, který je koncipován tak, „aby nové publikum vnímalo text přibližně a pokud možno tak, jak originál působil na své publikum kdysi, jde tedy o aplikaci funkční či dynamické ekvivalence“ (s. 11). Jako čtenář konstatuji, že tento záměr překladu neseného ideou evokační věrnosti s ohledem na dnešek se nejen zdařil, nýbrž v současné záplavě málo oduševnělých tlumočení opravdu působí jako osvěžující oáza, v níž se mysl toho, kdo miluje dějiny i náš mateřský jazyk,

může vydatně osvěžit a nalézt povzbuzení.

První oddíl vybraných textů nese nadpis „Kázání a polemiky“ (s. 15–50). Lze říci, že jejich společným jmenovatelem je obrana viklefismu a odpor ke zneužívání odpustků. Všechny kusy pocházejí z let 1410–1412. Pasáže textů, které Hus převzal od Johna Wyclifa, jsou vyznačeny proloženým písmem.

Z teologického hlediska je velmi zajímavé kázání z 9. ledna 1410, které pojednává o církvi, neboť je všeobecně známo, že právě ekleziologie představuje v případě betlémského kazatele věroučnou třecí plochu. Dílo vzniklo ve dnech, kdy byla rozehrána diplomatická partie, která vyústila ve vydání Dekretu kutnohorského, a zároveň v období vyostřených sporů o Wyclifa. Jan Hus zde rozeznává tytéž tóny, které známe již z jeho *Komentáře Sentencí*, kde o predestinaci hovoří v závěrečných partiích první knihy, a které naplno zahlaholí v polemickém díle *O církvi*. Setkáme se tu rovněž s tématem poslušnosti, které je pro českého reformátora v mnoha ohledech klíčové. Dovolím si ještě upozornit na Husovo tvrzení, podle něhož Otcem rodiny – církve je celá Trojice, a nikoli osoba Boha Otce, jak bychom čekali. Jedná se o dobově podmíněnou koncepci trinitologie,

kteřá neúměrně akcentovala jedinou Boží přirozenost na úkor trojičnosti, což se zračí také v první knize Husova *Komentáře Sentencí*.

Následuje spis *O třech pochybnostech*, kde Hus mimo jiné rozebírá problematiku víry „v“ Boha a odmítá víru „v“ církev a „v“ papeže. Lze říci, že varuje před tím, co by se dalo definovat jako „papolatrie“ a neúměrný „ekleziocentrismus“, jdoucí na úkor „christocentrismu“ v širším slova smyslu. Právě zmíněné akcenty vedly v osmdesátých letech minulého století jednoho polského teologa ke konstatování, že český reformátor v určitém slova smyslu předznamenával II. vatikánský koncil. Polemika *Proti Johnu Stoksovi* ze 13. září 1411 vyjadřuje vášnivou obranu pravověrnosti děl Johna Wyclifa. Následují krátké spisy z roku 1412 proti křížové výpravě, chystané a vyhlášené vzdoropapežem Janem XXIII., a výběru peněz na ni ve formě prodeje odpustků. Projevuje se tu rovněž příklon našeho mistra k vyhraněnějšímu eschatologismu, když v dané souvislosti konstatuje, že „tyto věci v nadcházejícím Antikristově čase zavedla pýcha a lakomství současných prelátů a kněží“ (s. 43). Pražský kazatel taktéž dobře věděl, že příslušné odpustky byly jako pohoršlivé odmítnuty ve Francii, Anglii a ve Vídni. Ve

svém rozhorlení tudíž určitě nebyl osamoceným hlasem volajícího na poušti.

Jestliže jsem si dovilil definovat Jana XXIII. z počátku 15. století jako vzdoropapeže, pak se to sluší odůvodnit. Kupříkladu Jiří Kejř zastává mínění, podle něhož byl tento Jan XXIII. ve své době právoplatnou viditelnou hlavou katolické církve, neboť za takového jej považovala většina kompetentních činitelů. V první řadě si dovoluji konstatovat, že pokud by platilo na sto procent Kejřovo odůvodnění právoplatnosti tohoto papeže, pak by ho koncil zřejmě jenom stěží sesadil. Dále musím jako teolog kolegovi Kejřovi oponovat, protože jím vyjádřené hodnocení katolická církev jako celek jasně odmítla v okamžiku, kdy na Petrův stolec dosedl docela jiný, legitimní Jan XXIII., jenž mimo jiné otevřel nejen vatikánské síně, ale vskutku celou církev vanutí Ducha na II. vatikánském koncilu. A právě tam shodou okolností poprvé zazněla z úst kardinála Berana oficiální slova vrcholného představitele katolické církve v Čechách a kardinála římské církve o nešťastném odsouzení mistra Jana Husa. Ozvěnou zmíněného a velmi odvážného vystoupení pak byl příslušný proslov Jana Pavla II. při jeho první návštěvě u nás v roce 1990 a jeho řeč u příle-

žitosti velkého sympozia v Lateránu na sklonku roku 1999.

Zcela odlišné je ladění druhé části představované antologie, v níž jsme seznámeni se šesti doposud do češtiny nepřeloženými promočními promluvami Jana Husa. Jedná se o osvěžující četbu, která nám dává nahlédnout do reálného života na tehdejší pražské univerzitě, kde kupodivu mělo místo i nemálo humoru, který bychom si dnes mohli dovolit při podobných příležitostech pouze stěží, a rozhodně nikoli bez rizika. Hus nejenom vyzdvihuje adepty bakalářské a mistrovské hodnosti, ale také upozorňuje třeba na jejich průměrné nadání vyvážené pílí; na to, že věnují mnoho času hře na citeru, a tak ruší jeho i ostatní přátele; že rádi spí; že ho jeden z nich neúspěšně léčil z chorob projímavými lektvary; že jsou hubení; že jeden student sangvinik a vtipálek „Husu“ často rozesmával. Všechny však zároveň naléhavě vybízí ke ctnostnému životu. Pozoruhodná je trojiční promoční formule, která proslovy uzavírá. Do popředí v očích historika vystupuje řeč pronesená u příležitosti bakalářské promoce Petra z Mladoňovic a Jana z Příbrami z léta 1409, v níž se zřetelně projevuje užší přátelský vztah betlémského kazatele k Mladoňovicovi, který se následně stal očitým svědkem

kostnických události a autorem příslušného spisu. Jen na okraj podotýkám, že řeč je z doby, kdy Jan Hus dokončil svou práci na *Komentáři Sentenci*. Není tudíž divu, že zde zaznívá definice ctnosti jako velmi náročného dobra, kterou známe z druhé poloviny třetí knihy zmíněného díla.

V přílohách jsme obeznámeni s latinským zněním pojednání *O třech pochybnostech* a s českým tlumočením ne právě šťastných odpustkových listů vzdoropapeže Jana XXIII.

Velmi zdařilé dílo určitě potěší nejen každého husovského badatele, ale přístupně seznamuje s myšlením a osobností českého reformátora též širší veřejnost. Zároveň je nám tímto způsobem takticky naznačeno, že se sice relativně hodně hovoří o Husovi, leč jeho vlastnímu myšlenkovému odkazu věnují náležitou pozornost jen nemnozí. Skutečnost, že velká část spisů této osobnosti evropského formátu ještě nemá standardní kritické vydání, by měla vést nejen české vědce, ale také příslušné odpovědné činitele k velmi hlubokému zamyšlení.

Ctirad Václav Pospíšil

**FRANTIŠEK ŠMAHEL – OTA
PAVLÍČEK (ed.):**

A COMPANION TO JAN HUS
(*Brill's Companions to the Chris-
tian Tradition*, vol. 58, Leiden: Brill,
2015, 447 s., ISSN 1871-6377; ISBN
978-90-04-28055-7 vázaná kniha;
ISBN 978-90-04-28272-8 e-kniha)

V šestistém roce od tragického skonu českého reformátora vyšla také kolektivní monografie v anglickém jazyce, jejímž cílem je evidentně popularizovat na nejvyšší odborné úrovni Jana Husa a husovskou problematiku mimo hranice České republiky. Za dílem jako záruka kvality stojí renomovaný český historik F. Šmahel, jehož monografii zaměřenou ke zmíněnému kulatému výročí jsme již v našem periodiku recenzovali¹.

Mezi dvanácti autory jednotlivých studií vysoce převažují čeští autoři, mezi něž v jistém ohledu můžeme počítat jak D. Holetona, který dlouhodobě působí na HTF UK, tak Z. Davida, který svou příslušnost k našemu národu nikdy nezastíral, byť dlouhá desetiletí žil a pracoval v USA. Při pohledu na témata jednotlivých studií s potěšením konstatujeme, že řada z nich se věnuje buď přímo, anebo alespoň nepřímo teologickému myšlení

českého reformátora, pročež je zcela na místě, abychom na ně upozornili obec českých katolických teologů a zájemců o myšlenkový odkaz betlémského kazatele. Příspěvky, které se teologie nedotýkají, jsme v tomto recenzním přehledu záměrně ponechali stranou, což však nesmí být vnímáno jako přehlížení nebo zneuznání. Výběr níže představovaných článků pouze vyjadřuje náš profesní zájem.

Řečené se zdá na první pohled platit o stati: Vilém HEROLD, „The Spiritual Background of the Czech Reformation: Precursors of Jan Hus,” s. 69–96. Příspěvek vyšel až po smrti velkého znalce viklefismu na pražské univerzitě. I tato jeho práce však vcelku pochopitelně spadá spíše do oblasti dějin filosofie než do oboru spirituality. Ve stati: PAVEL SOUKUP, „Jan Hus as a Preacher,” s. 96–129, jsme uvedeni do kazatelství pražského mistra.

Husovy teologie se významně dotýká studie zahraničního autora: Stephen LAHEY, „The Sentences Commentary of Jan Hus,” s. 130–169. Vzácné jsou informace o monografiích věnovaných středověkým komentářům *Sentenci* z anglofonního prostředí. Autor obhájí názor, že Husův *Komentář* hrál v jeho životě a díle velmi významnou roli, a proto se nejedná o spis podružný či pouze školský. Následně Lahey komentuje obsah jednotlivých knih. Bohužel distink-

1 Srov. C. V. POSPÍŠIL, „Recenze – F. ŠMAHEL, *Jan Hus – život a dílo*, Argo: Praha 2013,“ *Studia theologica* 16, č. 3 (2014): 145–149.

cím 1–34 první knihy, kde se hovoří o Boží trojsobovosti, nevěnuje téměř žádný prostor. Pozorný čtenář záhy zjistí, že zahraniční odborník neovládá naši mateřštinu.

Teologovi má co říci rovněž studie: Pavlína RICHTEROVÁ, „The Vernacular Theology of Jan Hus,” s. 170–213. Z liturgického a kulturního hlediska nejsou nejzajímavější studie: David HOLETON, „The Second Life of Jan Hus: Liturgy, Commemoration, and Music,” s. 289–324; David HOLETON – Hana VLHOVÁ-WARNER, „Iconography of Jan Hus,” s. 325–341.

Kniha určitě svůj význam má, a bude ji třeba zohledňovat v dalších odborných pracích, které budou zaměřeny na husovskou tematiku. Zároveň však musíme konstatovat, že obecná pojednání, která například informují o chronologii života českého reformátora, zřejmě nic nového nepřinášejí. Obecně lze konstatovat, že dílo velmi dobře popularizuje danou problematiku v zahraničí, čímž je dáno i to, že od jednotlivých studií nemůžeme očekávat kdovíjak závratné objevy a novinky. To však neznamená, že dílo by bylo možno přehlížet a nebrat na něj odborný zřetel.

Ctirad Václav Pospíšil

PAVLÍNA CERMANOVÁ – ROBERT NOVOTNÝ – PAVEL SOUKUP (ed.):

HUSITSKÉ STOLETÍ

(Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2015, ISBN 978-80-7422-277-1, 789 s.)

Monumentální svazek, bohatě vybavený ilustracemi převážně z dobových rukopisů, určený milovníkům českých dějin, navazuje podle předmluvy z pera editorů na předchozí dvě výpravné publikace věnované nejstarším dynastiím, které určovaly dění v našich zemích v předchozích staletích. Obvyklé expozice pocházející od jediného autora jsou sice sevřenější, nicméně nemůže v nich být věnována detailnější pozornost celé pestré škále aspektů mnohovrstevné historické reality. Výhoda daného svazku tkví právě v tom, že čtenář se v jednotlivých tematicky koncipovaných studiích seznamuje nejenom s ději, ale rovněž s institucemi, jednotlivými zeměmi Koruny české, kulturou, teologickým myšlením, církevními a společenskými poměry, kulturou atd. Kniha by proto měla zaujmout nejenom zájemce o historii, ale také teology, jímž nejsou lhostejné dějiny bohovědy v našich zemích, každopádně ekleziology, kteří zde najdou historicky mnoho zajímavého.

První oddíl (s. 11–148) je věnován reformě a husitské revoluci. Zásadní stať předkládá P. Čornej,

který popisuje dění v letech 1403–1437. Speciální pojednání P. Soukupa je věnováno postavě Jana Husa. Martin Nodl nás zasvěcuje do dějin husitské univerzity. Pavlína Cermanová přehledně mapuje husitský radikalismus, což souvisí s její monografií věnovanou problematice eschatologismu v předhusitských a husitských Čechách v širokém evropském kontextu. Opět Petr Čornej dále představuje situaci v Praze a roli tohoto souměstí v husitských dobách. O polních vojscích nás zpravuje Robert Novotný.

Druhá sekce studií (s. 149–352) pojednává o společnosti a zejména o tom, jak probíhala husitská epocha na Moravě, ve Slezsku, v Horní a Dolní Lužici. Dále jsme informováni o katolické církevní správě v dané době (Jan Hrdina), o situaci klášterů (Tomáš Borovský), šlechtě (Robert Novotný) a městech (Martin Musílek). Jan Biederman se zabývá vojenstvím v husitské epoše, což určitě zaujme zejména mužské čtenáře.

Třetí skupina příspěvků nás zpravuje o kultuře a teologii husitské doby (s. 353–546), jíž věnuje pozornost Ota Halama. O kazatelství a propagandě v době revolučního vření nás zpravuje Pavel Soukup. P. Cermanová se zabývá husitskou zbožností. Dozvídáme se také mnohé o účtě ke svatým (Milena Bartlová), o hudbě (Lenka Hlávko-

vá – Hana Vlhová-Wörner), písemnictví (Jaroslav Boubín) a o hmotné kultuře husitské doby (Martin Čechura).

Poslední soubor příspěvků se zabývá dobou Jiřího z Poděbrad (s. 547–669). Zásadní vstup obstaral opět Petr Čornej, který přehledně popisuje období let 1437–1485. Pro zájemce o církevní dějiny bude nesporně obohacující to, co předkládá Blanka Zilynská, která pojednává o uspořádání a fungování kališnické církevní organizace. Ota Halama hovoří o Jednotě bratrské. Zajímavé jsou rovněž studie o Matyáši Korvínovi a království dvou králů od Antonína Kalouse, o dobovém stavovství od Roberta Novotného a o humanismu od Antonína Kalouse.

Kniha je bohatě opatřena rejstříky, seznamem vyobrazení, jmenným rejstříkem. V textu jsou zařazeny také převážně jednostránkové medailony význačných historických postav. Velmi potěšitelné je zejména to, že autoři se varují dříve se hojně vyskytující jednostrannosti, a proto vnímají se zdravou mírou objektivit nejenom husity, ale i ty, kdo se od nich názorově lišili. Domnívám se, že autorům se zdařilo propojit vysoce odborný ráz se záměrem poskytnout velmi vysoký standard odborné popularizace, pročez i ten, kdo předběžně danou problematiku blíže nestudoval, může s klidem knihu otevřít.

Jazyk jednotlivých expozic je živý a čtivý. Jak již bylo řečeno, teolog zde nalezne celou řadu informací i podmětů k zamyšlení, a proto si v tomto monotematickém čísle dovoluujeme na tento významný publikační podnět upozornit.

Ctirad Václav Pospíšil

ZDENĚK KUČERA – TOMÁŠ BUTTA:

MISTR JAN HUS V PROMĚNÁCH ČASU

A JEHO POSELSTVÍ DNEŠKU

(Praha: CČSH, 2012, ISBN

978-80-7000-081-6, 327 s.)

Ačkoli tento rozsáhlý sborník spatřil světlo světa v roce 2012, není sporu o to, že byl koncipován se zaměřením k právě probíhajícímu šestistému výročí od smrti betlémského kazatele v Kostnici. Vzhledem k tomu, že se jedná o dílo, které vyšlo v rámci CČSH, není v katolických kruzích dostatečně známo, i když v předmluvě bratr patriarcha Tomáš Butta výslovně tvrdí, že je určeno nejen duchovním a věřícím CČSH, ale také všem ekumenickým přátelům této církve.

Z pochopitelných důvodů nebudeme na tomto místě vyjmenovávat všech čtrnáct příspěvků, ale upozorníme pouze na ty, které se autorovi této recenze jeví jako

nejpřínosnější z hlediska teologie. Vynikající je zejména práce Pavla Koláře, „Husovo učení o přijímání eucharistie a jeho vztah k učení Jakoubkovu“ (s. 83–102). Così obdobného lze tvrdit o díle Martina Wernische, „Ohlasy Husova působení v protestantismu“ (s. 115–120). Za zmínku určitě stojí příspěvek Davida HOLETONA, „Bohoslužebná úcta k Janu Husovi v období české reformace a dnes“ (s. 121–138), i když tematicky připomíná autorův příspěvek do sborníku z bayreuthské konference. Za dvacet let ovšem autor řadu věcí upřesnil a doladil. Velmi vzácná je obsáhlá výběrová bibliografie týkající se osobnosti a díla Jana Husa v prostředí CČSH od roku 1920 do roku 2012. Vynikající zpestření představuje opět velmi rozsáhlá obrazová část, v níž čtenář najde fotografie z míst Husova působení, jeho vyobrazování v průběhu staletí, fotografie jeho soch a pomníků, umělecká znázornění Jana Husa ve sborech a modlitebnách CČSH, snímky dokumentující současná ekumenická setkání připomínající betlémského kazatele.

Připomenutý sborník se může v mnoha ohledech řadit po bok dnes již klasických souborů studií z Bayreuthu a Lateránu. Spolu s tímto naším monotematickým husovským číslem *Studia theologica* a s budoucím sborníkem z velké zářijové konference z Karolina v roce

2015 bude utvářet pěťici důležitých referenčních bodů pro další husovské bádání.

Ctirad Václav Pospíšil

MARTIN CHADIMA:

*MISTR JAN HUS – ČLOVĚK, TEOLOG,
UČEDNÍK*

*(Praha: Česká biblická společnost,
2014, ISBN 978-80-87287-83-5, 247
s.)*

Recenzovaná monografie podstatně vychází z autorovy dizertační práce, kterou obhájil na HTF UK v Praze roku 2003. M. Chadima, duchovní ČČSH, se snaží propojovat dějiny s teologickým myšlením českého reformátora. V první kapitole proto kontextualizuje svou teologickou interpretaci popisem Evropy a Čech v Husově době. Zmiňuje se rovněž o poměru mezi Wyclifem a Husem.

Jádro knihy představuje nejobsáhlejší, druhá kapitola, zaměřená na Husovo teologické myšlení. Kolega Chadima postupně hovoří o Husově pojetí víry a Písma, následují ožehavá témata, jako je koncepce církve, magisteria a predestinace, konečně se pojednává o Husově eucharistické nauce. Poslední tři kapitoly se opět vracejí na scénu dějin a hovoří o Husově pro-

cesu v Kostnici, o jeho smrti a konečně o jeho odkazu.

Každý, kdo se bude zabývat Husovou teologií a zejména tématy, na než se ve své knize zaměřuje kolega Chadima, bude muset jeho knihu otevřít. Katolický interpret zřejmě nebude souhlasit s některými autorovými pohledy na katolickou církev, což však neznamená, že by z četby nemohl vytěžít nic podnětného. Chadimův obdiv k pražskému reformátorovi je srozumitelný, leč historiografie volí dnes poněkud odstíněnější hodnocení, v nichž se projevují jak světla, tak určité stíny, které nevyhnutelně provázejí život a dílo každého z nás. Recenzovaná monografie určitě zůstane spjata se šestistým výročím od Husova tragického skonu jako doklad pestré škály názorů, které v této době panovaly v českých zemích, a také jako příspěvek k interpretaci teologického myšlení českého reformátora, což by mělo těšit každého křesťanského teologa u nás, neboť právě Husově teologii bývala v minulosti věnována pozornost spíše okrajová.

Ctirad Václav Pospíšil

ZPRÁVA O MEZINÁRODNÍ KONFERENCI
 „JAN HUS A PRAŽSKÁ UNIVERZITA“
 (17. – 18. ZÁŘÍ 2015)

Roku 2015 proběhla celá řada odborných konferencí, setkání, veřejných odborných i popularizačních přednášek, vznikl rozsáhlý vzdělávací televizní cyklus o druhém životě pražského reformátora, rozhlasový seriál Radia Proglas, výstava v prostorách Karolina, která byla dílem prof. J. B. Láška, v těchto říjnových týdnech je možno v Praze navštívit další výstavu, za níž stojí Petr Čornej a jeho spolupracovníci, vyšlo několik monografií² a s určitou mírou nadsázky „bezpočet“ odborných studií. Z vědeckého hlediska je však třeba vyzdvihnout zejména dvě velké akce, totiž sympozium, které se odehrálo v květnu v Českých Budějovicích, a mezinárodní konferenci, jež ve dnech 17.–18. září tohoto roku pro-

běhla v Karolinu pod názvem „Jan Hus a pražská univerzita“. Jestliže květnové třídní sympozium pořádaly společně katolické teologické fakulty v Olomouci a v Českých Budějovicích, pak pražské setkání bylo plně v režii Univerzity Karlovy, přičemž iniciativa vzešla evidentně z Husitské teologické fakulty. Z ekumenického hlediska je velmi potěšitelné, že ani jedna z těchto dvou důležitých akcí neměla konfesně uzavřený ráz, ale přesně naopak ekumenicky otevřený charakter.

K řečenému lze jen s povzdechem dodat, že určitý pragocentrismus se bohužel projevuje i v jednání našeho episkopátu. Otcové biskupové sice podpořili relativně hojně svou přítomností nekatolickou konferenci v Karolinu, leč v Českých Budějovicích se objevil na jeden den pouze pan biskup František Radkovský. Takovýto postoj jistě nepředstavuje příspěvek ke zvyšování vnitrocírkevní i společenské prestiže české katolické teologie, která je vnímána tak říkajíc skrz prsty nejenom v univerzitním světě a české společnosti, ale bohužel často jako nevlastní dítě dokonce i uvnitř české katolické církve samotné.

Vedle sekce Karlovy univerzity se jednání paralelně odehrávalo rovněž v sekci Kostnické univerzity, což bylo vyjádřením dlouholeté užší spolupráce mezi

2 Na tomto místě si dovoluji ještě upozornit na připravovanou publikaci českého překladu díla velkého evangelického církevního historika Amedeo MOLNÁRA, *Jan Hus – svědek pravdy*, které původně vyšlo italsky, Torino: Editrice Claudiana, 1973. Kniha nesměla vyjít v normalizačním Československu proto, že Husa prezentovala jako náboženského myslitele, a nikoli jako sociálního reformátora, jak to odpovídalo dobové ideologické koncepci. O více než čtyřicet let pozdější česká edice by měla spatřit světlo světa na sklonku roku 2015, případně v prvních měsících následujícího roku.

oběma institucemi. Následující zpráva se týká pouze české sekce, na níž jsem měl tu čest se aktivně účastnit. Její jednání v Malé aule Karolina, na němž se podíleli mnozí historikové, filosofové a teologové, s velkým přehledem i typickým humorem moderoval hlavní iniciátor a pořadatel celé akce prof. Jan Blahoslav Lášek z HTF UK.

Prezentovat na tomto místě všech pětadvacet půlhodinových přednášek a celou řadu vystoupení v rámci slavnostního setkání obou sekcí ve Velké aule Karolina by bylo namáhavé nejenom pro pisatele těchto řádků, ale ještě více pro jejich čtenáře. Z uvedeného důvodu se proto omezím pouze na ty, které mne nejvíce oslovily.

Z prvního čtvrtletního bloku příspěvků bych zmínil vystoupení paní doktorky B. Zilynské, která se věnovala tomu, co o Janu Husovi vypovídají oficiální univerzitní zápisy. Překvapující je, že Jan Hus za celé své působení promoval na bakaláře a magistra svobodných umění pouze 25–30 osob. Jeho promoční řeči vykazují někdy i dost břitký humor, takže například o Petru z Mladoňovic se vyjadřoval jako o nepříliš nadaném žákovi, což však vůbec nebylo na překážku jejich hlubokému přátelství. Martin Wernisch velmi zasvěceně hovořil o husitském vyznání pražských humanistů.

Odpoledne zahájil Z. Kučera

představením ožehavého tématu, jemuž se dlouhodobě věnuje, totiž Husovy ekleziologie. Paní Alena Černá představila zprávy o Husově smrti z dobových kronik a upozornila nás na záludnosti staročestiny. Zpočátku strohé popisy s průběhem doby nabývaly na obsažnosti, s čímž šla ruku v ruce vyhraněnější názorová orientace autorů.

Společenským vrcholem celého setkání bylo společné zasedání obou sekcí ve Velké aule, které se odehrálo ve čtvrtek vpoledne. Vedle rektorů obou univerzit zde promluvil také kardinál D. Duka, jenž mimo jiné upozornil na širší souvislosti Kostnického koncilu. Pan biskup František Radkovský připomněl práci tak zvané husovské komise a velké lateránské sympozium z roku 1999. O Husově mravní osobnosti pohovořil bratr patriarcha Tomáš Butta. Vynikající příspěvek zazněl z úst prof. Petra Čorneje, který mnohé z nás překvapil tvrzením, podle něhož Hus vyrazil do Kostnice z Prahy, a nikoli z Kozího Hrádku. Opravdovým zážitkem byl proslov prof. Otakara Fundy, který se z filosofického hlediska zabýval dilematem umírání za pravdu.

Z pátečního dopoledního bloku bych rád vyzdvihl vystoupení N. Kotowského z Bayreuthu, který mimo jiné také představil první německý rukopisný překlad Husova *De ecclesia*, z něhož nám

všem také velkoryse daroval fotokopii čtvrté kapitoly. Následně zazněl příspěvek C. V. Pospíšila o Husově trojiční teologii v distinkcích 1–34 první knihy jeho *Komentáře Sentencí*. Jedná se o téma v zásadě nezpracované. Husova trinitologie se nevymyká dobové školní úrovni, nicméně vykazuje jeden velmi překvapivý rys: Jakmile přijdou na přetřes spory mezi Východem a Západem, konkrétně svoboda – nutnost plození a *Filioque*, český reformátor sice neopouští augustinovskou platformu, nicméně zároveň projevuje nebývalou vstřícnost vůči východní koncepci a nebojí se jít proti velkým autoritám Tomáše Akvinského či Jana Duns Scota. Jindy se naopak zpravidla vyhne sporům a o autority se opře, čímž pro něj bývá spor vyřešen. Na dané téma navázal J. Hrdlička, který pohovořil o tom, jak Husovu obhajobu Wyclifovy trinitologie zpracovávali velcí čeští historikové minulosti, konkrétně Novotný, Kybal a Sedlák. Husova strategie je nabíledni, protože Wyclifova trojiční teologie nikdy nebyla předmětem odsouzení, ba ani ostřejší kritiky. Betlémský kazatel tak poukazoval na skutečnost, že ve spisech, v nichž se nacházejí omyly a bludy, lze najít mnoho velmi užitečného. Zajímavá byla také expozice M. Weise, který věnoval pozornost tomu, jak o Husovi vyprávěl katolický církevní historik

J. Kadlec.

Páteční odpolední blok zahájilo vystoupení kardinála Miloslava Vlka, jenž pohovořil o své práci na *Jenském kodexu*. Všechny přítomné oslovila kardinálova lidskost a úcta k jejich vědecké práci. Velmi obohacující byla přednáška M. Svatoše o Husově „alma mater“, ve které upozornil například na ekonomické poměry na univerzitě a některým přednášejícím připomněl, že název „Karlova univerzita“ se na scéně objevuje až na počátku první republiky. V Husově době se hovořilo o pražské univerzitě, i když na přelomu 14. a 15. století v Praze ve skutečnosti existovaly univerzity dvě, třífakultní a právnická. Všechny poněkud zaskočilo tvrzení kolegy Svatoše, že majorizace hlasovacího práva domácího národa na pařížské univerzitě, která byla vzorem pro Kutnohorský dekret, ve skutečnosti nikdy neproběhla, a proto se jednalo o fikci. Dlužno podotknout, že jiní renomovaní historikové vyslovili o daném mínění vážné pochybnosti. Pozoruhodné bylo rovněž vystoupení kolegyně V. Kofránkové, v němž předložila výbornou analýzu, jak byla v letech 1960–2010 zpracovávána postava pražského reformátora v dílech českých dramatiků. Snad se sluší podotknout, že v kuloárové debatě se odborníci na husovskou problematiku vyjadřovali o poslední tele-

vizní husovské trilogii jednoznačně jako o znásilňování dějin a informačním faulu.

Celou konferenci shrnul v závěrečném vystoupení J. B. Lášek. Konstatoval, že bylo málo prostoru na diskuzi, která se sice v některých případech rozproudila, nicméně časový tlak nedovoloval, aby se více rozvinula.

Osobně se domnívám, že chystaný sborník příspěvků se spolu s tímto naším monotematickým

číslem k husovské problematice zařadí po bok sborníků z konferencí v Bayreuthu a v Lateránu. Šestisté výročí od Husova tragického skonu se zapíše do dějin české katolické teologie tím, že se k danému tématu začali vyjadřovat na odborné úrovni nejenom historikové s katolickou názorovou orientací, ale také ti, kdo se zabývají katolickou bohovědou jako svou vlastní specializací.

Ctirad Václav Pospíšil